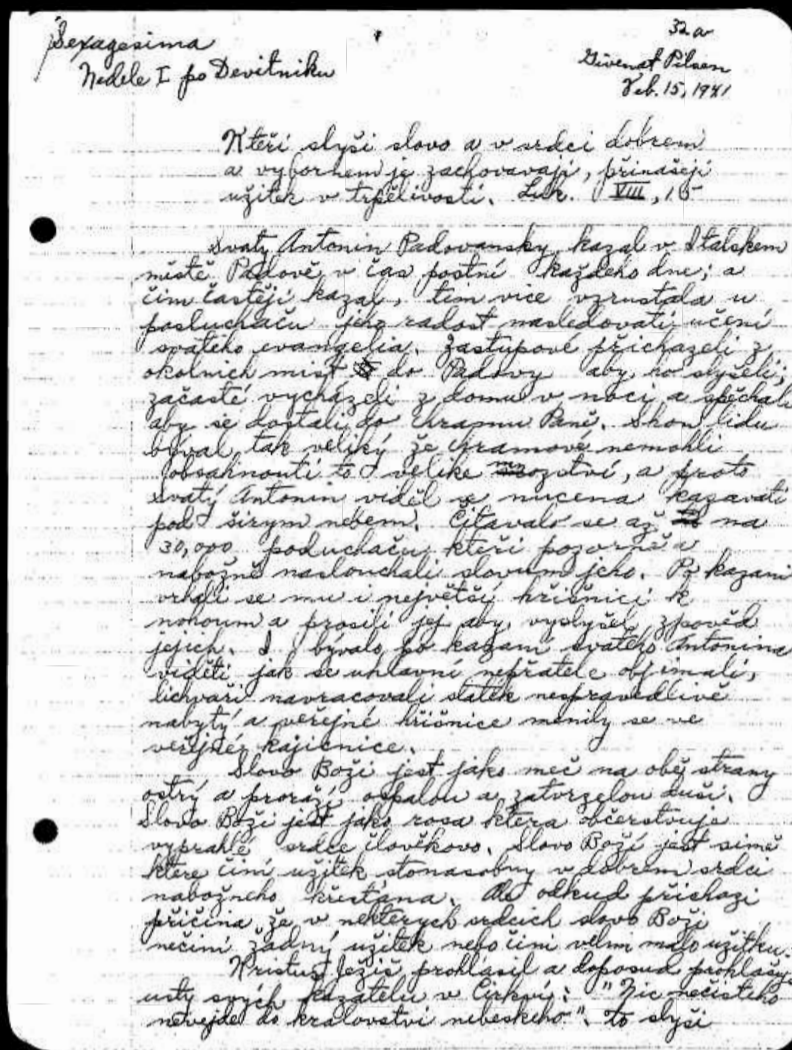
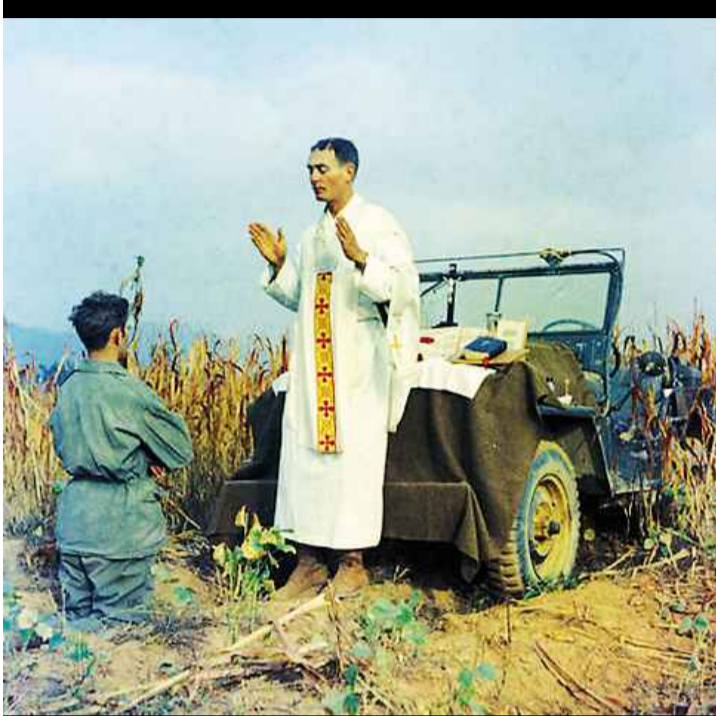

Medaile cti pro českého kaplana

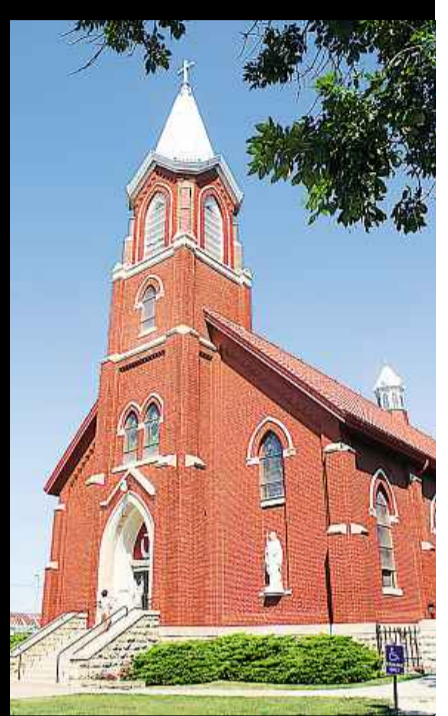

Rukopis českého kázání, které si Emil Kapaun připravil na 15. února 1941.

Kaplan Emil Kapaun během kázání v Koreji a při pomoci raněnému vojákovi (na fotografii první zprava).

Kostel sv. Jana Nepomuckého ve městečku Pilsen v Kansasu, jehož základní kámen byl položen v roce 1914 a kde měl Emil Kapaun v roce 1941 svou přímici. Pod ním sousoší, kterým si Pilsen dnes připomíná svého nejslavnějšího rodáka.

FOTO: CATHOLICDIOCESEOFWICHITA.ORG A ARCHIV

Emil Joseph Kapaun (1916–1951), jenž zahynul v zajateckém táboře v průběhu korejské války, se stane teprve sedmým kaplanem Armády Spojených států, který dostane nejvyšší americké vojenské vyznamenání – Medaili cti (Medal of Honor). Nejen to: Svatý stolec zahájil předminulý rok proces Kapaunova blahověštění. U nás jde bohužel o úplně neznámou postavu.

PETR ZÍDEK
redaktor Orientace

Zajatecký tábor Pjoktong nedaleko řeky Jalu na hranicích dnešní Severní Koreje a Číny v roce 1951 připomínal peklo na zemi. V chatrčích z bláta a hlíny se tu tísnily stovky vojáků mezinárodních sil, kteří padli do zajetí v listopadu 1950 během čínské ofenzivy v Unsanu. Denní příděl jídla – 450 gramů prosa nebo kukuřice na osobu – vede k pomalému umírání hladem. Zajatcům, často zraněným, chybí základní zdravotní péče. Smrt je kosí po desítkách. Dne 23. května zde na následky podvýživy, úplavici a zápal plic umírá i vojenský kaplan Emil Joseph Kapaun. Když viděl svého spoluvězně seržanta Mikea Doweho plakát, řekl mu: „Neberte si to tak, Miku. Odcházím, kam jsem se chtěl vždycky dostat. A až se tam nahoru dostanu, pomodlím se tam za vás za všechny.“

Mše sloužil i česky

Kdo byl Emil Kapaun, který má šanci stát se prvním blahověštěným americkým vojákem? Narodil se 20. dubna 1916 v rodině českých přistěhovalců v městečku Pilsen v kraji Marion v Kansasu. Jeho otec Enos Kapaun (Kapaun je starší pravopisná podoba jména Kapoun) emigroval do Spojených států v roce 1887 jako sedmiletý. V květnu 1915 se oženil s Elisabeth Hájkovou, která se narodila českým rodičům v Kansasu v roce 1895. Kapaunovi, kteří vlastnili tři míle od americké „Plzně“ stošedesátiakrovou farmu, byli součástí velké migrační vlny: z Čech, Moravy a Slezska odešlo v letech 1850–1914 do Spojených států 350 000 osob, z velké většiny české národnosti. Městečko Pilsen bylo založeno na konci 19. století 46 českými rodinami, které zakoupily půdu poblíž železnice do Santa Fé. V roce 1914 byl v obci položen základní kámen kostela sv. Jana Nepomuckého, který dodnes tvoří dominantu zdejšího kraje.

Malý Emil byl podle vzpomínek pamětníků sportovně nadaný a bohabojný chlapec, a tak po vchození místní školy zamířil v roce 1930 do benediktinského gymnázia při klášteře ve městě Conception ve státě Missouri. V roce 1940 byl pak vysvěcen na kněze v Kenrickově teologickém semináři v St. Louis. Svou přímici sloužil v domovském kostele sv. Jana Nepomuckého. V roce 1943 byl jmenován pomocným kaplanem na letecké základně poblíž Heringtonu v Kansasu. V letech 1944–1946 působil jako kaplan amerických jednotek v Indii a Barmě, naposled v hodnosti kapitána. V roce 1946 se vrátil do vlasti a o dva roky později získal titul M. A. na katolické univerzitě ve Washingtonu. Poté působil několik měsíců jako pastor v dalším českém sídle v Kansasu – městečku Timken –, kde sloužil pravidelně mše v češtině.

Legenda již zaživa
Mladého kněze lákala služba vojenského kaplana. V roce 1949 se vrátil do armády a na počátku roku 1950 byl převelen do Japonska. V červenci 1950 se vydělil v korejském Pchohangu s vojáky 8. jízdního pluku 1. jízdní divize americké armády, kteří se snažili zastavit útok komunistické Severní Koreje na jih. Bitva u Pchohangu byla jedním z klíčových momentů korejské války, protože právě tady se vojskům pod vlajkou OSN podařilo zastavit Severokorejce na tzv. Pusanském perimetru a tím zabránit obsazení celého poloostrova komunisty. Emil Kapaun nebyl kaplanem, který by ně-

kde v zázemí a v klidu sloužil mše pro vojáky vracející se z boje. Svě „ovečky“ doprovázel do prvních linií. Podle Philipa D. Chinneryho, autora knihy *Korejské krutosti*, se stal legendou dlouho před tím, než padl do zajetí: „Když jeho jednotka bojovala na řece Naktongu“, píše Chinnery, „zničila jeho džíp nepřátelská palba a zranila mu řídiče. Zrekvíroval zchátralé jízdní kolo, nastrkal si do kapes jablka a broskve, které natrhal v korejských sadech, a jel po kamenitých stezkách, až se dostal k předsunutým postavením. Skočil do nejbližšího zákopu vedle nervózního střelce, nabídl mu broskve, utrousil jeden dva vtípy a přesunul se do sousedního zákopu. Nikdy ne-

Během jednoho střetnutí mu nepřátelská kulka uštěřila dýmku od úst. Už v srpnu 1950 byl za svou statečnost – zachránil zraněného vojáka – oceněn jedním z nejvyšších vyznamenání za chrabrost v boji – Bronzovou hvězdou.

byl daleko od bojiště, často postavil oltář na nosítka položená na dvě bedničky od střeliva a v přibližující se minometné palbě, kdy se nepřítel chystal zaútočit, naslouchal zповědím, sloužil mši a poskytoval svátost přijímání mužům, kteří měli jít do boje.“

Teo obraz potvrzuje i nejslavnější Kapaunova fotografie z Koreje, na níž káže v ornatu před improvizovaným oltářem na kapotě džípu uprostřed kukuřičného pole. Během jednoho střetnutí mu nepřátelská kulka uštěřila dýmku od úst, jindy mu zase střepina z tankové střely srazila přílbu z hlavy. Už v srpnu 1950 byl za svou statečnost – zachránil zraněného vojáka – oce-

něn jedním z nejvyšších vyznamenání za chrabrost v boji – Bronzovou hvězdou.

O nevědní statečnosti a altruismu mladého kaplana, který podle BBC svým vzhledem připomínal herce Kirka Douglase, narozeného ve stejném roce, svědčí okolnosti jeho zajetí. Americké síly se ocitly 2. listopadu 1950 v Unsanu pod těžkým útokem Číňanů, jejichž vpád do Koreje o několik dní dříve eskaloval válku. Číňané prolomili americkou obranu a začal nepřehledný a krvavý boj muže proti muži. Za soumraku byl vydán rozkaz, aby se všichni pohybuschopní vojáci pokusili pod rouškou tmy projít čínské linie. Kapaun odmítl odejít a spolu s plukovním lékařem Clarence L. Andersonem zůstal u raněných.

Číňané zraněné americké vojáky přinutili ke stokilometrovému pěšímu pochodu horami do zajateckého tábora. Kdo v mrazu a o hladu nemohl dál, byl zastřelen nebo nechán napospas v nastupující kruté zimě. Kaplan Kapaun navzdory vlastním omrzlým pomáhal ostatním.

V zajateckém táboře Pjoktong podle přeživších Emil Kapaun obětoval veškeré své síly na pomoc ostatním. Pod hrozbou přísného trestu kradl jídlo, které řadě zajatců umožnilo přežít. Potajím sloužil mše a poskytoval duchovní útěchu. „Vyměnil hodinky za přikrývku, aby mohl zhotovit ponožky lidem, kterým mrzly nohy“, píše Philip D. Chinnery. „Pral šaty těm, kdo měli úplavici a slabost se nemohli hnout. Když se měly vyčistit latríny, chlapi se přeli, kdo je na řadě, aby tu odpornou práci udělal, a on se zatím tiše vytratil a udělal to sám.“

Jen dva Češi

Medaile cti, již 11. dubna převezme v Bílém domě z rukou prezidenta Obamy Kapaunův synovec Ray Kapaun, je velmi exkluzivním vyznamenáním, které bylo od roku 1861 uděleno pouze 3446 americkým vojákům (dvacet z nich dvakrát). „V historii zatím Medal of Honor dostali pouze dva Češi“, říká český velvyslanec v Korejské republice Jaroslav Olša jr. „V odborných kruzích poměrně známý pražský rodák Leopold Karpele, který byl vlajkonošem v době války Severu proti Jihu, a naopak naprosto zapomenutý

William F. Lukes (zřejmě nikoliv Lukeš, ale Lux), který pocházel z Liberecka a proslavil se v době týdenních bojů mezi americkým námořnictvem a korejskými obránci pevností na ostrově Kanghwa v roce 1871. Tomuto americkému výsadku – vůbec prvním válečným konfliktu USA mimo sousední země – se ve své době také říkalo korejská válka.“

Výjimečnost osoby a osudu Emila Kapauna podtrhuje proces jeho blahověštění, který byl zahájen v roce 2011. V tuto chvíli Kapaunovi náleží titul „Služebník Boží“. Dalším krokem pak bude posouze-

Pral šaty těm, kdo měli úplavici a slabost se nemohli hnout. Když se měly vyčistit latríny, chlapi se přeli, kdo je na řadě, aby tu odpornou práci udělal, a on se zatím tiše vytratil a udělal to sám.

ní jeho života z hlediska křesťanských ctností a v případě pozitivního výsledku mu bude přiznán titul „Ctihodný“. Poté by měly být zkoumány zázraky Kapaunovi připisované a posouzeno, zda splňuje podmínky mučednictví. „Zdá se, že celý proces beatifikace Emila Josepha Kapauna postupuje poměrně rychle kupředu“, říká český velvyslanec ve Vatikánu Pavel Vošalík. „Netroufám si však odhadovat, kdy bychom se mohli dočkat jeho úspěšného dokončení.“

Ostatky otce Kapauna byly pohřbeny do neoznačeného masového hrobu poblíž zajateckého tábora. Leží v něm spolu s šestnácti sty dalšími spojeneckými vojáky dodnes. Jeho odkaz však žije dál. Jeho jméno nese několik sakrálních prostorů a škol na jihu Koreje, Japonsku, Spojených státech a Německu. Bohužel nikoli ve vlasti jeho předků.